

András Ferenc

Laudáció Mécs Károly akadémiai székfoglalójához (2015. 05. 29.)

Ígérem, nem lesz száraz szakmai esztétizálás. Rendhagyó lesz, mert személyes közvetlen, lírai és rövid leszek.

Közel ötvenhat évvel ezelőtt, mint gimnazista ebédeltem otthon, amikor egy dühös ember, bizonyos Albert Ferenc kopogtatására ajtót nyitottam, aki rám förmedt és harsány hangon leszidott, hogy maga itt eszik, amikor filmfelvétele van a pasaréti filmgyárban? Hirtelen egy szót sem értettem ebből a helyzetből, s makogva kérdeztem. Nekem? Igen magának és a nevemet mondta. Milyen filmben? Hát a két emelet boldogságban, hadarta. Na, induljon azonnal! Várják! Ne felejtse, a szerepe bandatag a Guszti bandájában.

A stúdióban már többen voltunk, egy házibuli statisztái. Guszti a vezérünk, a film egyik főszereplője Mécs Karcsi volt. Itt ismerkedtünk meg, akit mindenki azóta is folyamatosan Mécskarcsinak szólít. Nem Károly, Karcsi. Mindenki mécskarcsija. Azóta persze több, mint fél évszázad eltelt, ha kérdezik tőlem, milyen élmény, vagy esemény hatására lettem filmrendező, egyszerű a válaszom: ezen a napon fertőződtem meg ezzel a gyógyíthatatlan kórral, ami életem további folytatását meghatározta.

Guszti azaz Mécs Karcsi.

A filmből természetesen engem kivágtak, de az életem, a sorsom itt dőlt el. Azóta vagyunk ismerősök, később lettünk barátok. Ebben az időben ő még főiskolás volt, és én soha el nem múló kíváncsisággal, érdeklődéssel követtem a már pályája kezdetén országosan is berobbant, és hirtelen kedvencé, ismertté vált nagyon jóképű, fiatal színészt.

A Nemzeti Színház Bernard Shaw Candida című darabjában olyan sikere volt, hogy az összes folyóirat, újság címlapján ő volt látható, mindenki a fiatal, zseniális színész alakításáról beszélt.

Mintegy varázspálca ütéseire az ország kedvence lett. Remek előadások következtek a Nemzeti Színházban, majd az akkor teljesen újdonságnak számító musicalben, és a főiskola után Szegeden.

Szegednek első számú kedvence lett, népszerűségben megelőzte az akkor még népszerű focistákat is.

Nagyon hirtelen jöttek a filmszerepek, a mai napig olyan sikeresek, hogy halhatatlanok, legendák lettek.

A Noszty fiú esete Tóth Marival Noszty Ferije, olyan telitalálat volt, hogy Mikszáth Kálmán csodálkozna, hogyan találták el ilyen tökéletesen az ő képzeletében megálmodott férfit, a snájdig huszártisztet, a tökéletes katonát, a kifogástalan stílusú és jó modorú behízelgő dzsentrit.

Persze Jókai Mór sem tudott volna egy rossz szót szólni, ha meglátta volna Baradlay Richárd szerepében Mécs Karcsit. A magyar nyalka huszártiszt szerepében olyan hiteles, rátermett, a kor férfiideálját tökéletesen megtestesítő volt, hogy abban az időben a szülő anyák Magyarországon újszülött fiaikat sokan Richárdnak keresztelték.

Várkonyi Zoltán zsenijének köszönhetően Mécs Karcsi fogalom, idol, igazi nélkülözhetetlen színész lett, és ami nagyon ritka, pályája ma is töretlen, folyamatosan jelen van, játszik, sőt rendez, dolgozik. Megunhatatlan.

Hűségesen végig kísérte az úgynevezett kazimiri színházat, évekig kísérleteztek a Tháliában a legkiválóbb kollégákkal, Nagy Attilával, Somogyvári Rudolffal, Szirtes Ádámval, Szabó Gyulával, Kovács Károllyal, Komlós Jucival, Horváth Terivel, Kozák Andrással.

Évről évre soha nem látott, újszerű, a világirodalom legszebb, de jórészt ismeretlen, soha nem dramatizált művei arattak óriási sikert. Isaac Babel: Alkony, Kalevala, Csusingura stb. Ezekkel a remek előadásokkal eljutott külföldre is, ahol nagyon meleg és szimpatikus volt a fogadtatás, és hatalmas a siker.

Minden évben a Körszínház olyan meglepetést hozott, hogy ma is elkelne egy ilyen kísérletező, mindig új formát kereső, folyamatosan megújuló színház.

Aztán eljött az ideje a munkatalálkozásunknak is. A Thália színház bemutatta Simonffy András Japán szalon című darabját, amiben Mécs Karcsi főszerepet játszott. A darab merész politikai, történelmi dráma volt. Eddig tabuként kezelte, Horthy Miklós által Moszkvába küldött tárgyalódelegációjának kudarcáról szólt a szerző édesapjának korhű, személyesen átélt naplója alapján. Ebből a darabból készítettünk munkatársaimmal TV játékot, és természetesen Faragó Gábort, a főszereplőt, Mécs Karcsi játszotta, olyan hitelesen, olyan pontosan és fegyelmezetten, hogy még külföldre is híre jutott. A darab többi szereplője nem volt azonos a színházban játszókéval. Nagyon pontos, soha nem ismert információkkal gazdagított nagyon lényeges, a kornak nagyon bátor feldolgozását mutatták be, Mécs Karcsi és kiváló társai Bánffy György, Szilágyi Tibor és a többiek.

Mi a régi barátok természetesen nagy örömmel, óriási munkakedvvel és elánnal dolgoztunk végig együtt. Simonffy András a szerző nagyon boldog és elégedett volt a nagysikerű műve televíziós változatáért. Ettől kezdve még többet figyeltem Karcsira, sokat találkoztunk, gondolkodtunk, töprengtünk együtt az elkövetkezendő munkáinkon.

Több magas rangú egyházi személyt is játszott, kiváló alakításai voltak többek között Rolf Hochut Helytartó című darabjában, de nekem egy magyar drámában a Pápa és Császár Tamás István darabban megrázó élményt adott, mert tökéletes hitelességgel játszotta VII. Piuszt, az idős pápát.

Napóleont Mikó István frenetikusan interpretálta, de Karcsi egészen szenzációsan, a korát jóval meghaladó életkorú pápát ábrázolta, amint a császár szellemi fölényével kioktatta.

Aztán egy újabb, de mindent meghatározó, kikerülhetetlen együttműködés a zseniális Gion Nándor könyvéből forgatott – Kárókatónak még nem jöttek vissza című filmünk. Fantasztikus forgatás volt, a Kis-Balatonnán és a Káli-medencében hat gyerekkel, Karcsival és rengeteg vadmadárral, kormoránokkal, amiknek jelentős szerepük és jelenlétük volt a filmben. Karcsi, mint vadőr, mint a természet, a madarak, vizek őrzője úgy fogta össze ezt a kis csapatot, hogy nem csak vadőri, színészi, de pedagógia tehetsége is páratlan volt. Nagyon nehéz volt, mert filmen még soha nem látott, idomíthatatlan madarakkal dolgoztam, Karcsi türelme, szeretete, humanizmusa segített át a nehézségeken.

Ő, mint egy karmester, vagy osztályfőnök, pótpapa állt a szereplőgárda élén. A film Gion Nándor elégedettségére nagyon nagy siker volt, néha még ma is játsszák. Elnyerte a Kőszegi Ifjúsági Fesztivál nagy díját, különdíját, nívódíjakat, az ifjúsági díjat és a gyermekek szeretetét.

Természetesen felsorolni is lehetetlen lenne felsorolni a több száz színi előadást, szinkron főszerepet, jótékonyági fellépést, külföldi filmekben való szereplést kiváló nemzetközi hírű rendezőkkel, a német színházi előadásait, CD lemezfelvételeit, sőt Operaházbeli szereplését is.

Forgattunk együtt a Vadon című filmünkben, Dobai Péter csodálatos történelmi filmregényében egy osztrák határőrtisztet játszott, természetesen, korhűen és pontosan. Az ő meggyilkolásával kezdődik a magyar légió átokfutása. Nagyon fontos volt a karaktere a film történetének folytatásában. Sorolhatnám véget nem érően életpályáján eltöltött hihetetlen mennyiségű, és sokrétű, kitűnően átélt szerepét, de ez képtelenség. Megígértem, hogy rövid leszek.

Mécs Karcsi a nyolcvanadik évében van. Nem lett celeb pedig mindig sztár volt a szó legnemesebb értelmében. Tessék ránézni, biológiai, fiziológiai csoda egy olyan szellemileg is tökéletes, fess ember, akire még most is szívesen rá lehetne bízni egy huszárcapitány szerepét.

Isten éltesen barátom!

Köszönöm, hogy meghallgattak.